

Mogens Müllers prædiken 14. søndag efter trinitatis

Taler

Mogens Müller
Professor i Det Nye Testaments
Eksegese, dr. theol.

Dato

24. august 2008

Sted

Lumsås Kirke

Omstændigheder**Prædikentekst**

Johannesevangeliet kapitel 5, vers 1-15

Salmer

Denne er dagen, som Herren har gjort
Når jeg er træt og trist, når modet svigter
Kom, Gud Helligånd, kom brat
—

Betesda-søjlerne buegange
Nu takker alle Gud

1 Gud, lad os leve af dit ord som dagligt brød på denne jord! Amen!

5

Dette hellige evangelium skriver evangelisten Johannes: 5,1-15:

Derefter var det en af jødernes fester, og Jesus drog op til Jerusalem. Ved Fåreporten i Jerusalem er der en dam, som på hebraisk kaldes Betesda; den har
10 *fem søjlegange. I dem lå der en mængde syge, blinde, lamme og krøblinge, som ventede på, at der skulle komme bevægelse i vandet. Til tider fór Herrens engel nemlig ned i dammen og bragte vandet i oprør. Den første, der kom ned i vandet, efter at det var bragt i oprør, blev rask, hvilken sygdom han end led af. Dér lå der en mand, som havde været syg i 38 år. Da Jesus så ham ligge der og vidste, at han*
15 *allerede havde været der i lang tid, sagde han til ham: »Vil du være rask?« Den syge svarede: »Herre, jeg har ikke et menneske til at hjælpe mig ned i dammen, når vandet er bragt i oprør, og mens jeg er på vej, når en anden i før mig.« Jesus sagde til ham: »Rejs dig, tag din bære og gå!« Straks blev manden rask, og han tog sin bære og gik omkring. Men det var sabbat den dag; derfor sagde jøderne til*
20 *ham, som var blevet helbredt: »Det er sabbat, og det er ikke tilladt dig at bære din bære.« Han svarede dem: »Det var ham, som gjorde mig rask, der sagde til*

25 mig: Tag din bære og gå.« De spurgte ham: »Hvem var den mand, der sagde til dig: Tag den og gå?« Men han, som var blevet helbredt, vidste ikke, hvem det var; for Jesus var gået sin vej på grund af menneskemængden på stedet. Senere mødte Jesus ham på tempelpladsen og sagde til ham: »Nu er du blevet rask; synd ikke mere, for at der ikke skal ske dig noget værre.« Manden gik tilbage og fortalte jøderne, at det var Jesus, der havde gjort ham rask.

30

35 Man kan se det for sig. Overlægen kommer ind på en overfyldt sygestue og styrer lige hen til en seng, hvor der ligger en lam på 38. år. Uden først at forhøre sig om patientens befindende spørger overlægen ligeud: Vil De være rask? Hvis den spørgende ikke faktisk har det i sin magt at gøre den syge rask, er det jo en grov uforskammethed. Så spørgsmålet får al opmærksomhed til at samle sig om overlægen. Nu skal det stå sin prøve, om han formår det øjensynlig umulige – eller om han blot holder den syge for nar.

40

45 Sådan fornemmer vi det vel også, når vi hører fortællingen om Jesus, der styrer lige hen til den ældste patient i Betesdas sygehus og stiller ham spørgsmålet: Vil du være rask? 38 år var et stykke over datidens gennemsnitsalder, og måske var manden allerede voksen, inden han blev syg og derfor endnu ældre. I kampens hede får fortælleren ikke engang fortalt, hvad han led af. Men da den syge beklager sig over ikke selv at kunne bevæge sig hurtigt nok ned i det oprørte vand, har man meget fornuftigt ment, at han var lam. Således hedder historien også 'den lamme ved Betesda dam'.

50 Men først må vi lige kigge lidt på den forklarende fodnote. For grunden til at Betesdas søjlegange var fyldt op med syge, blinde, lamme og krøblinge, skal have været et rygte om, at den, der kom først i bassinet, når vandet kom i oprør – altså angiveligt ved at en engel kom ned og bragte det i bevægelse – ville blive helbredt. Sådan noget vil vi vel kalde en skrøne. Tilmed optræder oplysningen om englen som årsag til de oprørte vande ikke i de ældste håndskrifter; den er
55 altså indføjet af en senere afskriver. Denne skrøne var åbenbart alt, hvad disse syge havde tilbage af håb. Og i tilfældet med denne patient, hvis netværk var ikke-eksisterende, betød det, at han helt var henvist til den hjælp til selvhjælp, der lå uden for det muliges grænser.

60

At denne historie så i sig selv er ukristelig, hører med til billedet. For hvad er det for en gud, hvis engel skulle drive et sådant spil med syge mennesker? En af mine klassekammerater i gymnasiet holdt af med jævne mellemrum at sige:

65 ”’Enhver er sig selv nærmest’, som der står i Bibelen”. Det står der selvfølgelig ikke, men i denne fortælling er det jo ligeved. Her gælder det bare om at komme først – og det netop på alle de andres bekostning. Hvad vi andre kan opleve af overspring i køen i forretninger og andre steder, er jo her småting.

70 Man møder jo undertiden mennesker, der mener sig berettiget til at springe over i køen. Og sådan som vi gennem privatisering er ved at indrette vores sygehusvæsen, er det jo blevet nærmest legitimt. Den, der er bemidlet eller er svær at undvære på arbejdsmarkedet, kan gennem forsikringer købe sig eller blive købt ind foran på ventelisten. Den arbejdsløse eller gamle har jo bedre tid
75 til at vente. Og tanken om, at den, der kom først hen til dammen med det oprørte vand, pludselig skulle komme til at se de andre og af barmhjertighed eller simpel høflighed lade en anden komme først – den tanke dukker slet ikke op.

80 Jesu meget direkte og klare spørgsmål får nu heller ikke den syges øjne til at tindre af håb og glæde. Han hører det snarere som en bebrejdelse af, at han ikke har kunnet magte at være sin egen lykkes smed. Han kan simpelt hen ikke ved egen kraft nå tidsnok hen til dammen, men har altid måttet se en anden komme først. Og der er ikke noget, der tyder på, at han da har kunnet glæde sig på den
85 andens vegne. Men Jesus svarer ved uden videre at befale ham at tage sin bære og gå. Og i samme øjeblik bliver manden rask, tager sin bære og går omkring. Jesus kalder så at sige manden ind i en ny virkelighed, hvor alt det, der hidtil havde været tyngende virkeligt for ham, ikke gælder mere.

90 Nu er det jo med Johannesevangeliets fortællinger om Jesus altid sådan, at de ikke vil høres, som om det nu bare var sådan, det foregik. For de handler først og fremmest om troen hos dem, der fortæller. På den måde er faktisk alle vores evangelier en slags trosbekendelser. De mange helbredelseshistorier vil da heller ikke bare fortælle om hændelser i fortiden. Hvad skulle vi også høre om sådan
95 noget for, hvis det alligevel ikke også er noget, der kan hænde os? Nej, disse historier vil anskueliggøre den kraft og myndighed, der blev oplevet at ligge i Jesu ord. De 38 års sygdom bliver da også på en underlig måde bagatelliseret, når Jesus siden kan sige til den helbredte: ”Nu er du blevet rask. Synd ikke mere, for at der ikke skal ske dig noget værre.” 38 års invaliderende sygdom er da ellers en

post.

Men selv om det ikke direkte siges i denne fortælling, så har denne mand åbenbart fået noget andet og mere end helbredelse. Hans synd står ikke længere
105 imellem Gud og ham. Det sker derved, at Jesus skaber et nyt gudsbillede. Det er altså noget, der foregår i mandens bevidsthed. "Det værre" er et tilbagefald til et billede af Gud, der straffer med sygdom og død, og hvis kærlighed vi kun kan få, hvis vi gør os fortjent til den.

110 Vi må her vende tilbage til det indledende spørgsmål: Vil du være rask?
Undervejs er det blevet klart, at det spørgsmål er der i virkeligheden kun én, der kan svare på, og det er den syge selv. Hans umiddelbare svar: Herre, jeg har ikke et menneske til at hjælpe mig ned i dammen, får jo ikke Jesus til at tilbyde ham en hjælpende hånd. Turen i dammen er nu overflødig. Manden skal bare rejse
115 sig op.

Jeg tror, at vi godt kan se bort fra sygdommen forstået i bogstavelig forstand. Forfatteren til Johannesevangeliet vil have os til at høre, at Guds kærlighed og barmhjertighed, sådan som den er kommet til syne og til orde i Jesus, går hele
120 vejen selv. Manden med de 38 år sygdom har rimeligvis haft den højeste anciennitet som patient i Betesdas sygehus og har knapt længere haft en fremtid for sig, der var værd at tale om. Men netop til ham går Jesus – som et tegn på, at i Guds øjne har selv det i verdens og sundhedsvæsnets øjne mest håbløse tilfælde fri adgang til hans kærlighed. Her er ingen for langt ude.

125 Troen på det er nu en tro, som må opstå i os selv. Og netop for at kalde den tro frem i os, er det, denne historie bliver fortalt – ovenikøbet indledt med et: "Dette hellige evangelium". Og videre fortælles det så, at denne mand går omkring – som et håndgribeligt bevis på den magt, der ligger i Jesu ord.

130 Men dengang havde man en helligdagslovgivning, der ville noget. Arbejdede man på helligdagen, på sabbatten, så stod man – hvis loven skulle følges til punkt og prikke – til dødsstraf. Vi vil her lade det spørgsmål ligge, hvad det er for et gudsbillede, en sådan lovgivning vil fremkalde. Rart er det i hvert tilfælde
135 ikke.

Men når det fortælles, at Jesus netop helbreder på sabbatten – og det var faktisk ifølge evangelierne hans foretrukne arbejdsdag – så er det ikke et uheld eller et

140 tilfælde. Så er det for at vende ordet gudstjeneste på hovedet. Når vi holder
gudstjeneste, skal vi ikke gøre det for at gøre Gud en tjeneste. I nødstilfælde kan
man måske gøre det for at glæde præsten, men det er så heller ikke det samme.
Nej, en gudstjeneste lever alene op til sit navn, hvis Guds barmhjertighed og
145 kærlighed her fældes ind i vores bevidsthed på en sådan måde, at det afføder
frimodighed – så at vi – som mine ældste børns konfirmationspræst tit sagde –
går fra kirke ti centimeter højere, end vi kom.

Så når det igen og igen fortælles, at Jesus helbredte på sabbatter, var det for at
vise mennesker Guds sande ansigt. Det gamle gudsbillede skal fortrænges af et
150 nyt. Dødsstraffens, ja enhver form for strafs afgud må vige for billedet af ham,
som det en synd ikke at tro alt godt om – for så naturligvis også at lade hans
barmhjertighed og kærlighed forplante sig i vores liv med hinanden. For der er
her i sjælden grad tale om noget, som vi ikke skal holde for os selv.

155 Amen!

Kilde

Manuskript tilsendt af taler og udgivet af Danske Taler med tilladelse fra taler

160 **Kildetype**

Digitalt manuskript

Tags

14. søndag efter trinitatis, Anden tekstrække, Prædiken, Prædikener fra 2000-tallet

URI

165 <https://www.dansketaler.dk/tale/mogens-mullers-praediken-14-sondag-efter-trinitatis>

170

175